

(էջ 204—206. 227—228). եւ միայն կը շեշտէ, կը քննադատէ, կը կենդանացնէ ինչ որ քաջին եւ կորովներուն շահաւորութիւնները կրնայ ցուցնել:

Գեր Պատմագրին տեղ տեղ զբոսորդներու հետ փոխարկողական խորհրդածութիւններն իսկ միակ քան մը կը ցուցնեն. այն է՝ աղբիւր մը. այս ինքն՝ արդէն գրուած մը՝ երբ յատուկ բառանուծներու կը վերածեն, առիթ կ'ունենայ զէպքերը լաւ ուսումնասիրելու եւ ի յետագումէ խորհրդածութիւններ ընելու: Այս ամէնը հանգարած, ընդարձակ ժամանակ եւ լաւ կերպով պատրաստուած նիւթ կը պահանջէ: Պատակ վերջին վայրէշաններու վայր այնքան ծանրացում, «Յիկնայք փափուկաւորէ՛ք ի միշտակ շքեղ ընդլայնումը, խոտովանողին հիւսնայք զուսպը, փրկի՛ք հասուածները զբոսորդներէն շատագոյնանի վերածելով նա՛մակ յօրինել, եպիսկոպոսներուն սիրանք զնիւթ, եւն եւն, առաջին գրութեան մը ժամանակ մտածելու բանքը չեն: Մարութեանն եւ փրկելու փառաւորութիւններ հոն չեն կրնար մտնել առաջին գրութիւն մը: Փարպեցին չէր կրնար քրքիլ՝ թէ Պատակ ինչպէս զարգարեց ինքզինք: Նախարարական կամ մարզական աստիճանին պաշտօնական զգեստը մը, պատահեալաւ այնպէս մանրամասնութիւններ երկրորդ դրոշմ մը միայն կրնար յետույ իւր պատմութեան մէջ, մանաւանդ Մարզպանին անվերջ աւելի փառաւոր ներկայացնելու համար: Փարպեցի ալ նոյն իրողութիւնները կը պատմէ, բայց պատմագրական համաշխարհութեամբ մը: Փարպեցու մէկ պարզ յիշատակութիւնը կամ անխորհուրդ բաւական եղած է ընտիր եւ շքեղ ընդլայնումներ թելադրելու: Վարդանանք Պատմագրին, Նամանկերու պարզ յիշատակութիւնը Փարպեցու մէջ, առիթն զուգահեռներ յերկրներու տեղի կու տայ: Մարզպանին խոյստաւորութեան շատ համառոտ յիշատակութիւնը Փարպեցու մէջ (էջ 253), առիթն ստիչ կերպով կը շրջանակուի՝ հանդիսաւոր եւ քառանկի. Փարպեցու «կանայք փափուկէ՛ք իր զրգէն վարդը. Պատմագրիւր զոյն քննացնելու» փրկեան ներշնչումով, խոտովանողին նախարարաց խնդրանքով վերագրաւը, «որոյ տեսն իսկ իւր առանց աննայել երկարութեան զկրկարածն հրեշտակի ցոյցեալ ծանուցանելու աննայել տեսողաց զայրոն (ճգ. էջ 822), բաւական եղած է որ Պատմագրին իւր բաւոր ոյժը թափէ աղայայայտիչ գրուածքի մը՝ Մարութեանն ներշնչուած, ուր հրեշտակացած է խոտովանողը:

Ենթ խոցով վարդանանք Պատմագրին բուրջ հանդիսաւորութիւնը, թէ խորհրդածութիւններուն, թէ նկարագրութիւններուն, եւն եւն, ամէն ալ հանգիստ ժամանակ եւ աւելի աւելի պատրաստ գրուած մը կը պահանջեն. — զայս սննդած է վարդանանք Պատմագրիւր:

ԱՅՆԱՐԿԱԳՐԱԿԱՆ

ՀԻՆ ՀԱՅՈՑ ՑՅՂԻՐՈՑ ԱՆՈՒՆՆԵՐԸ

(Հարսնախոյններ)

ԱՇՏԻՇԱՏ (սեռ. Աշտիշտ), Հայոց հրեանկան կենաց դիմաւոր քաղաքը Դ. դարուն, զիւր 30 80 արուն գին մէջ փառաւ. 37, 48, 114, կրեւն 42, փարպ. 104, խոր. 85, 202 (բացառ. յԱշտիշտից), 260, 270, 280, 280, 16, 29 (սեռ. Աշտիշտից), Թովհ. 40, 34, Առող. 65, 69 եւն, Ժողովրդական ստուգարանութեամբ մեկնուած յաւր (տ. պահ. յԱՅՏ) «զհ. բառով. այսպէ՛ս Թաշիշտ Աշտիշ. 606, անէ՛ք իր» յաշիշտ ուրէի, Աշտիշ. 606, յաշիշտ տեղին, խոր. 88, «Աշտից տեղեացն, 280, 40, կամ իր» յաշաշտ, զհայաշտ, (πολύθυτος), անէ 4. 198 եւ 212: Այս մեկնութիւնը արժէք չունի. վրան զԹաշիշտ նախնական անէ է: Զարեշտ անուան նման կերպով կազմուած է Աշտիշտ ըստ 4. 40, 211, 211. Աշտի պարսկական կրճատուած անուն մը լ'ըտ «աշտիշտիւն, տես վերն էջ 282 տ հին պարս. արշտիւն. — Ըստ Ագաթանգեղոսի 606 Աշտիշտ կը «ի ծնոր լիւրին քաղաքէն ի վերայ գեղանք եփրատայ (այս է Ագաթանգեղոս), որ Նազնէպ Նայի ի մեծ լիւանն Ցաւորսի, ըստ փառաստի 115՝ Աշտիշտանն իշխանով՝ կը համարուէ եփրատայ եփրէր, ուր երկու գեղաց իրարու հետ կը միանան հին Մեծաք քաղաքին քով, զոր շինած էր Սաւանարակ թաղաւորը: Ինծի՛ք. Նոր Հայ. 193—194 Աշտիշտը կը նշանաւորեն Ս. Սահակ զիւրին հետ «հեռի ի սուրբ կառապետի իբրեւ 6 ժամու. յարեւելեան իրոյն նորայ առ ստորաւով լիւրն... Զորտ եկեղեցին եւ զմեծաւոր թաղեալ Լէւկիթմուրն առ ի շինել ի քաղաք անոր զբայքայեալ կամուրջն եփրատայ... Ի Սուր Սահակոյ մինչ ի կամուրջն... հեռի է իբրեւ 2 ժամու. Ուստի Guinet 2, 587 այս տեղը կը փնտռէ այժմեան Դերիդի մէջ (?), ուր է եղբի յիշեալ կամուրջն եփրատայ. իսկ Լեւն 1, 296 ծան. Աշտիշտան՝ առանց ապացոյց յառաջ բերելու՝ այժմեան Ս. կառապետ վանքին տեղը կը բնէ:

ԱՂԱՐԱՐԱՐ տեղի Բ. 111 վայոց ևոր գին մէջ Օրբէլ. 261, ԱՍ. 97, Բ. 109 Երեւնի գին մէջ ԱՍ. 815 տ Աղարաւոր ինծիք. 44. 608, ԱՍ. 861, 869, ինծիք. Նոր Հայ. 267, Աղարաւոր մեծաւոր 3 միջն Նախիջևանեան հետեռ. Möllers Simonis Vom Kaukasus z. pers. Meerbus. 52, որմի իր անունն առանք է Միկիթար Աղարաւոր. Աղարաւոր զիւր է մեծաւոր Միկիթ մէջ ինծիք. 44. 136, Աղար. (Հարպարաղ) 310, ինծիք. Նոր Հայ. 162, այժմ՝ Abaran պիւնի քաղաքը 2, 634—635՝ Աղարաւոր Ս. Խաւ վանքով Բ. 47 Առուերից ևոր գին մէջ Աղար 2, 714. Պաշ. Աղար (Հաշ. Թրքերէն տ. բաւի) Բ. 185 Նիք գին մէջ ԱՍ. 260, Լեւն 1, 137 (վերին քաղաքի տ. Աղարաւորսի վայր). Աղարաւոր Բաւարի հիւսիսարեւմտ. Hausknecht-Kiepert Routen im

15, արար. Arsanās (կու գայ Tarūnt — Տյ. Տարանեն, կ'անցնի Համլառի — Արամանասի եւ Hign-Ziyādի — լւ. Ziatā (Մոմենէն Պամ. Հու. 5, 993) — Խարբիդի առկէն եւ Մալաթիոյ — Մեղիտէի թով եփրառ կը թափի) JRAS. 27, 11, Ibn Chordābeh 174, ասոր. Arsania, Arzania: Անուն նախահայկական է:

ԱՐԱՆՈՍԹ Թ. 145 Գ. Ուալայ. Արն ? + ար. "գեան":

ԱՐԱՆՈՍԱՐԱՎ, ԱՐԵՆՈՍԱՐԱՎ տեղի Թ. 113 Սոթք գ. ին մէջ Օրբէլ. 264, Արն-Պարիսի ՍՍ. 64. Արն-է ? + Բու. Հմմտ. Արն-է Թ. 116 Հարանդ գ. ին մէջ ՍՍ. 255, Արն-է Թ. 115 Ծղաւկէ գ. ին մէջ Օրբէլ. 260:

ԱՐԳԱՍՏՈՒՅ Թ. 51 Գ. Մոկաց. Ար. Բար ? + Կուլի:

ԱՐԳԱՆԱՆ Վանք մէ Թ. 79 Արբերանի գ. ին մէջ, տես վերն էջ 79 — արբելան "արգելանոց, բանտ":

ԱՐԵՆԱՆ Լիճ ձոր լճով մը Թ. 60 Ուրբերան գ. ին մէջ Արծր. 148. արն (սեռ. արն) + Լիճ. — Հմմտ. Արն-ալթի-ը Արեւան Ըրեակ 161:

ԱՐԵՆՈՒ ԲԱՌՈՒ Զեռոր 41 (Տարանոյ մէջ). արն (սեռ. արն-ան) + Բու. (տար. ընթերց. ցում) Արն-ոյ Զուր ?:

ԱՐԶՈՒՄ Վարդան աշխ. 426, Կարին քառ. զարին արարական անունը, տես վերն էջ 134:

ԱՐԴԱՍԱՐԱՎԵՐՔ Փաղար. 446 Բանանոյ մէջ. արն-ի + արթի-ը, տես վերն Արթի-լանտ անուն տակ:

ԱՐԴԱՍԹ Գիւղ Թ. 9 Կարին գ. ին մէջ Փաղար. 454, այժմ՝ Արծրի կարին լճով Ինճիճ. Կար Հայ. 77, ZAE. 16, 1864 Տիւռ. է — արծ-ի "արծաթեայ":

ԱՐԴՈՒ Գիւղ Թ. 115 Ծղաւկէ գ. ին մէջ Օրբէլ. 1, 249, 2, 259 — արծ-ի. Արն ? ԱՐԴՈՒԱՍԱՐԱՎ Օրբէլ. 1, 250. արծ-ի + Կուլի: — ԱՐԴՈՒԱՎ Զեռոր 29, Բովճ. Մամիկ. 36 (Արծից բերդ, "գոր յառաջ Արծ-ի կուլին"), — արծ-ի, յ.թ. արծ-ի: — ԱՐԴՈՒԱՐԵՐ Մեծաստան Թ. 40 Արեւիկա գ. ին մէջ եւ Արճիւռ թով Վարդան աշխ. Ինճիճեանի թով ՀՀ. 127. արծ-ի + Բեր — "արծիւներ բերուած": Բերդ այս մեծաստանն Arzwapert կ'անունեն (Globus 64 էջ 157), որ Տին Հայ *Արծառ-բերդ ըլլալու էր, բայց այս անըջի գ' անունիկ. Ընդ Հակոբեան Ինճիճեան Կար Հայ. 198 փոքրիկ մատուռ մը կը յիշէ Տարանոյ մէջ Արծառ-բեր անունով, Ս. Թովմանէն Վրդիւրի թով (4 Ժամ Հեռու Մուշէն եւ նոյնպէս այ Հեռու Ս. Կարապետէն), որ կը պահար Տին աւետարան մը "յարնոյ ինչ բերեալ":

ԱՐԿԱՌՈՒԿԵՐՏ (ԱՐԿԱՌՈՒԿԵՐՏ) տեղի Թ. 111 Վայոց ձոր գ. ին մէջ Օրբէլ. 262. Ար-ի-գոր ? + Կեր:

ԱՐԿԱՆԵՆՈՐ տեղի Թ. 117 Բաղդ գ. ին մէջ Օրբէլ. 268, ԱՍ. 274. Ար-ի-? + Կեր "Արիւնի ձոր":

ԱՐԶԱՆԱՍԱՐԱՎ տեղի Թ. 120 Կուսկան գ. ին մէջ Օրբէլ. 271. Ար-ի-? (տակի գ' Ժուարառ կրնայ Արցախ — Արաքի գ' Կուսկան անուն ըլլալ) + Կուլի: — "Արաքի անասուն":

ԱՐԶԱՆ Լեռ Զեռոր 27, 28 Էն (Տարանոյ մէջ) — արն "արն", — Արն-ի-ձոր տեղի Թ. 117 Բաղդ գ. ին մէջ Օրբէլ. 269 — "Արանի ձոր, կամ "անան ձոր":

ԱՐԶԻՇԱՎԱՐԱՎ Թ. 76 Գ. Վապարանի. Ար-ի-ի ? + Կեր: — Կուլի: Ար-ի-ի "արեւելի կ'երեւայ թէ է. 40 Արեւիկա գ. ին մէջ Զանաւոյ Ար-ի (սեռ. Ար-ի-ի). քաղաքին անունն անան-ցումն է, բայց այս երկրին տեղոյ կողմանէ պէտք է բաղարկին գտնադրուել:

ԱՐԴԱՍԱՐԱՎ տեղի Թ. 110 Դահու գ. ին մէջ Օրբէլ. 273, ԱՍ. 487. ար-ի-ա-լի — "Ար-մանի, արմաւենոյ գիւղ": (Հայաստան արմաւենի շուշի):

ԱՐԴԱՐԱՐ (սեռ. Ար-ար-ի, քաղաք. Ար-ի-ա-ար) Լեռ եւ բլուր գետի մ'երեւելի եղջ. 60, Խոր. 27, 72, 117, 118, 126, 127 Թ. 180 Արագածտան գ. ին մէջ ԱՍ. 149, յն. 'Αρραουρία Պաղար. 941 (Կոստանակ աւանգիւղ 'Αρραουρία ձեռնի): քաղաքի զբոյր նկարագրի տես B. Sarrakissian Étude sur la vallée de l'Araxe et ses trois villes anciennes, Venise 1886 էջ 16—21, Belck Globus 63 էջ 372, ԱՍ. Կալարանոյց, Բերդի ըստ Բելքի Գրիստոսէ յառաջ էր 770/ն կառուցուած է Արգիտիս Աւանքէն, անունը քրականաբար Ար-ի-ի անունն Հեռու ար. 27 Գործ լուսնի եւ անտարակոյս նախահայկական է:

ԱՐԶԱՎԱՐԱՎ Թ. 132 Գ. ըստ Երեւան-ի ին Ար-ի (— Տին պարի. Արճա Հ.թ. 27) + Կեր. բայց յիշատակութեան՝ Ժողովրդական օտուգա-րանութեամբ՝ Հալ-ի-ն անունն (Թ. 151 Գ.) Երեւան:

ԱՐԶԱՎԱՆԱՆ Գասապիւր, ձեռնակիր, զիւղաբաղար, քաղաք անունաւոր Թ. 183 Կոզովիկա գ. ին մէջ Փաղար. 107, 110, 112, Խոր. 213, 216, Հայոց Արշակ Թագաւորն Դ. Դարան Տինճուած. Ար-ի-ի + Կուլի:

ԱՐԶԱՐԱՐԱՎ Թ. 31 Գ. Տարաներանի. Ար-ի-ի — Տին պարի. Aršama, յն. 'Αρσάμας + Կուլի մանիկ, նախաբար տոյճի անուն (Հմմտ. Արշակունի):

*ԱՐՏԱՄԱՐԱՎ, լւ. Arsamosada Տակիւռ. Տարեգր. 15, 10, "Եփրատի մեծ, Պրն. NH. 6, 9, 26, յն. 'Αρσαμόσατα՝ Պաղար. 946—947, 'Αρσαμοσάτα Կերդ. Կիւլիւրի էջ 48 Զարդար Հայոց մէջ, ասոր. ARSMŠT — Aršēmaš Josua Stylites ed. Wright էջ 30, 9 (Բրգ. էջ 25) եւ Aršimšat, արար. Šimšat Baladuri 193, 194, JRAS. 27, 11, Ibn Chordābeh 96, միջին Հայ. Ար-ի-ի (նոր մէջ Մեղիտէի եւ Հանիթի յիշումն) Միջոյլ Ար. 371, Հմմտ. Ինճիճ. ՀՀ. 59, Ար-ի-ի-ա-ար Մամի. Ու. 250, 251, սեռ. Ար-

1 "Ար-ի-ի" անուն մեծ, Եփրատի կողմէն գաղաթի ընդ մէջ Եփրատի եւ Տիգրիսի, Պրն. 8, 25, 1: Այս "Եփրատի" գաղաթ, Կերեւայ թէ է Ու. Հայոց. 250—251 Արեւիկա գաղաթ զոր մեր տեսանք: Հմմտ. Զանաւոյ նոյնքա-րի Հանիթի առ-ի-ի Հայաստանեայց գործիքան մէջ էջ 188:

2 Ար-ի-ի-ի Երեւան քաղաքի Կեր Երեւանի վերայ: Ար-ի-ի ըստ անոյ մէջ Կարնոյ Ար-ի-ի քաղաք կ'ըստ Հայոց:

պարանոցի մասին. իսկ պարանոցը փակուած է փոսով եւ ժպտով. Սարաբոն 529, Պարոմ. 941, Մայրաքաղաք Հայոց Պարթեւաց ժամանակ, Գրիստոսէ յառաջ 166ին Տիմոթեոս (Fabricius Theoph. v, Mytilene 82 եւ 131), Գրիստոսէ ետքը 163ին Պրիկոսէ կործանած, յետոյ վերստին շինուած, Դ. Գարուն Տոյ Պարթեւոյց աճեա Փաւստ. 30, Gelzer Anfänge 131, 368ին Պարսիկներէն առնուած Ամ. 25, 7, 12 (ըստ Փաւստ. 172 ի հիմնուց կործանած), Ե. Գարուն իշխէէն եւ Փարսիցիէն կը յիշուի, յետոյ նաեւ արաբացի մահադիւններէն, Թոմ. Կիթ. 63 (Ժ. Գար) զայն ստացուած կաթողիկոսաց կը կոչէ, զոր արաբացի Ոստիկանն խուզման (արաբ. Chuzaima) իրեն կորցնց եւ ընդ միշտ կաթողիկոսներէն յափշտակեց, Հմմտ. ինքին. ՀՀ. 485—497, ԱԱ. 395—404, Ghazarian Arm. u. d. arab. Herrschaft 84: Անունը բարբառով է հ. Ն. Արտաշէս. յն. Artaxias անունն պահպանուած մեծէն ի պահ. Լուս. եւ կը նշանակէ «Ուրախութիւն Արտաշէսի», Հմմտ. Հ. Գ. 28, 29, 211, Ա. 8 Anz. 44, KZ. 37, 140—141. Բազմաքան էր բուն Արտաքսան գաւառին մէջ. խոր աշխարհագրութեան յետադիւն բաժանման համաժամանակ Գ. Ի. իր ինչպիսիք. 189 Ոստանը Գրեւոր Գ. ին մէջ. Բազմաքան գիւղը վերջնականապէս գեոքըրուած է:

ԱՐՏԱՆԻՍԵԱՆ Թ. 99 Գ. Վասպուրականի, Արտաշէսի առանձն Արծր. 215 Վասպուրականի մէջ. Արտաշէս (յատուկ անուն Հ. Գ. 28, 29) + Եւ մասնիկ. Հմմտ. Արտաշէս Արտաշէսեան — Արտաշէս Գրիկ Արտաշէս. Արծր. 254:

ԱՐՏԱՆԻՍԻՍ ԱՐՏԱՆԻՍ անպատկառ Սինեայ մէջ Օրբել. 1, 217, ԱԱ. 79. Արտաշէս' փրկանակ Արտաշէսի (Հ. Գ. 29, Justi Namenbuch 38) + Պարթէս Հ. Գ. 104 — Եւ անուն, պաշտոն Արտաշէսի Բ. — Հմմտ. Արտաշէսի Պարթէս յԱրաքսոսի ըստ ԱԱ. 401, Արտաշէսի կամ Արտաշէսի Բ. մատուան յԱրաքսոսի ԱԱ. 168, Արտաշէսի Բ. 120 Կուսական Գ. ին մէջ ԱԱ. 287, 289?:

ԱՐՏԱՆԻՍԵԱՆ Թ. 100 Գ. Վասպուրականի, Արտաշէս (յատուկ անուն Հ. Գ. 30) + Եւ մասնիկ. (Հարթեւիկի) 4. ՆԻՐԵՍՄԱՆ

Ս Ս Յ Ն Ա Ռ Օ Ս Ա Կ Ա Ն

ՍՐԻՆԻՆԵԱՆ ՍՐԻՐԱՊՏՈՒԹՅԱՆ ՈՅՈՒՐԱՆՆԵՐ

Գեղեցիկ գործ մը, լայն տեսած կէմբրիլի «Աշխարհապարկան Հաւաքման» մէջ, որուն նպատակն է պատմական-աշխարհագրորէն նկատարել «Միջագետքի, Պարսկաստանի ու կենդանական Ասիան» իսլամական աշխարհակառքութենէն մինչեւ Թիմուրի օրերը, և ինչպէս արդէն

1 Արտաշէս Եւ Սրտաշէս մէ. զոր կարեւր ըստ Գեղեցիկի. ՍՐԻՆԵԱՆ:

տիտղոս կը ցուցնէ¹, Երկաթուղիները սակայն շատ աւելին կու տայ քան զոր խորագիրը կը խոստանայ: Թատկապէս շատ բան կայ նաեւ Հայոց աշխարհի մէն կողման համար: Հեղինակին նպատակն եղած է, ինչպէս Թատկապէսն մէջ կը յայտարարուի, գործ մ'ընել ի մի հաւաքելու եւ ամբողջութեան մը վերանորոգել այն մէն տեղեկութիւնքն, զոր միջինդարեան արաբացի, պարսիկ եւ Թուրք աշխարհագիրները գրած են՝ Միջագետքաց, Պարսկաստանի եւ կենդանական Ասիոյ մերձաւոր աշխարհաց մասին, եւ այն՝ ի նկատի ունենալով ամենահին իսլամ գրիւններն եւ համեմատ միջին Թիմուրի մահուան ժամանակները, որով ներգործական Ասիոյ այս ամենամեծ աշխարհակառքութենէն ետքը՝ գրեթէ կ'աւարտի արդէն, կ'ընէ, Ասիոյ համար միջինդարեան շրջանը՝ Ժե. Գարուն: Այս երկաթուղիները շարունակութիւն են ըստ մ'ընէ Հեղինակին միւս գործոց՝ «Պաղեստին իսլամաց օրով», եւ «Բաղդադ Արքայան Արքայականաց օրով», Դուրս կը ձեռն բուն Արաբիա, Եգիպտոս, Ափրիկան եւ Սպանիական Ափրիկան, պետութիւնք, զորմը կը թողու ուրիշ գիտնոր մը քննութեան, Այս մասնաւոր քննութիւններէն ետքը՝ որոնց մէջ այնպէս մեծ բաժին մ'ունի Հեղինակը, կարելի պիտի ըլլայ գրել ընդհանուր միջինդարեանց աշխարհագրական պատմութիւնք:

Որչափ ալ յատկապէս պատմական-աշխարհագրական նպատակ ունի հեղինակը, շէ մտցած նաեւ քաղաքաբնական միւս կէտերը՝ բերքեր, արուեստ, վաճառականութիւն, ուղիներ եւնա իւրաքանչիւր կարեւոր կէտի համար նշանակած են՝ Գոնէ համառօտիւ՝ աղբիւրները: Ասոնց ցուցակը կը ցուցնէ որ՝ Թողով Նորագոյն երկիրը՝ նոյն իսկ յատկապէս արեւելեանք, զորմը գործածած է, բաւական բազմաթիւ են, սկսելով ին-խորդարեհէն (Հիլը. 250ին = 834 Գ. Թ.) մինչեւ Զահան-Գուսան (Հիլը. 1010 = 1600 Գ. Թ.) եւ Արաշ-Գաղի (Հիլը. 1014 = 1604. տես էջ XVIII): Մեծ առաւելութիւն մըն են քաղաքութիւն քարտէսները, որոնք պայծառ կը ցուցնեն իւրաքանչիւր:

1 The Lands of the Eastern Caliphate, Mesopotamia, Persia, and Central Asia from the Moslem conquest to the time of Timu, by G. Le Strange. Cambridge 1905. („Cambridge Geographical Series“, ed. F. H. H. Guillemard.) 8° pp. XVIII + 536, Map. 1-X. Եւ Զահան-Գուսան են՝ ինչպէս Հեղինակը կը յիշէ՝ „Baghdad under the Abbasid Caliphate“, 1900. եւ „Palestine under the Moslems“, 1890.